

EL PERSONALISME

Francesc GOMÀ i MUSTÉ

Catedràtic de Filosofia de la Universitat de Barcelona

En articles anteriors (veure ATENEU n° 11, 12 i 13) hem orientat, gradualment, la nostra anàlisi de l'existència vers la realitat més perfecta i singular d'aquesta: la persona; i hem atorgat especial atenció a la forma pròpia de la comunicació de les persones, que és el diàleg.

Avui, i continuant en la mateixa direcció, em referiré al corrent espiritual contemporani conegut amb el nom de *personalisme*, el fundador i principal figura del qual és Emmanuel Mounier (1905-1950) i que inclou d'altres pensadors actuals com Ricoeur, Domenach, Guitton, etc. Especialment hem d'esmentar, entre ells, el filòsof alemany Paul Ludwig Landsberg, deixeble, també, de Max Scheler, que fou professor nostre a la Universitat Autònoma i morí en un camp d'extermini nazi.

La crisi del món modern, des del segle XVII, comença i es centra en la deformació que la nova ciència introdueix en interpretar els objectes que pretén saber. Com sigui que es proposa, primordialment, dominar les coses, i posar-les al servei de l'home, no es limita a contemplar les coses tal com són, sinó que les *redueix* als seus nivells més elementals i senzills, terme d'una numeració possible.

Així, en últim extrem, tot acaba essent una multiplicitat d'elements, una dispersió que es pot calcular.

Quan l'home es pretén conèixer a sí mateix, adapta un mètode semblant: es *redueix* a ésser una simple cosa, però una cosa que pensa, *une chose pensante*, com sentenciava Descartes. La raó matemàtica, per tal de recobrar la integritat humana, s'hi afegeix justament ella mateixa com a facultat humana distintiva.

El resultat és clar: seríem una mena d'antena oberta a la lluminositat de les idees generals i inscrita en un cos determinable matemàticament.

Com és obvi, això és una caricatura de l'home, no és una persona. La persona, de carn i ossos, que coneix, estima, arrisca, promet i vol ésser feliç és tot una altra cosa.

El personalisme, que reivindica la persona com a principi originari de l'ésser i del coneixement, la defineix així

És el subjecte espiritual subsistent, obert lliurement al món pel coneixement i l'acció, que es singularitza pel seu propi sistema de valors, encarnat en un cos i es lliga per amor amb les altres persones.

Creure que les persones són organismes corporals dels quals *emergeix* la vida espiritual, com l'olor que es desprèn de les flors que ens presenten les plantes, es, segons el personalisme, capgirar les coses.

El nostre cos viu immers en el medi circumdant que li forneix estímuls, informació i nodriment, però un i altre no són més que la matèria, el basament de l'home i del seu món. Aquest està compost de coses, objectes, ordenats segons categories mentals. L'acte de descobrir-les i de conèixer-les és ja un acte espiritual, pròpiament personal. La persona humana, perquè és un *subjecte*, veu al seu entorn i a distància, o sigui, o sigui, com a *ob-jectes* coses que tenen un nom, són això o allò i se n'adona mitjançant un acte espiritual.

Cada persona és única i sense parió; la unicitat és radical, pel propi caràcter, per la seva actitud en el món, confirmada pel cos.

Les persones som lliures: aquest és el principi fonamental de l'antropologia personalista. Cal, però, que ens adonem que la llibertat té unes condicions. No n'hi ha prou amb l'espontaneïtat de decisió, cal una opció, un coneixement previ, una responsabilitat. Sóc lliure, en tant que *em faig lliure*, o sigui, *m'allibero*, a mi, i respecte de quelcom meu, i en una crisi decisòria assumeixo la responsabilitat del meu acte. Lúcidament afirma Mounier que: *només sóc lliure en tant i en quant no sóc completament lliure.*

La persona humana és un ésser encarnat. La presència viscuda, immediata, de cos, és la carn, la qual em posa en

contacte amb les possibilitats i les dificultats que m'ofereixen les coses. A partir d'aquí reconeixem els cossos, entesos com a volums sòlids de tres dimensions. El contacte de les coses, la nosa que sovint en fan, ens porta a reconèixer l'objectivitat del propi cos, la solidesa de les nostres tres dimensions, base de la geometria i de la mecànica del nostre volum corporal tal com el veuen els altres o bé nosaltres mateixos quan ens mirem al mirall. Però mai ens deixen les connotacions originàries de la intimitat de la carn: el plaer o el dolor, el pudor, la força de la vitalitat, etc., les quals entren com a valors primaris en el món de la cultura i en les qualificacions del moment històric que ens ha tocat de viure. La persona, cadascú de nosaltres, pren posició, assumeix o rebutja les qualificacions que troba present en el món contemporani.

Així el cos que tenim arrela en el cos que som. Algunes llengües, com l'alemany, donen noms diferents a aquestes dues vessants del component de la nostra persona.

La vida transcorre en un inestable equilibri entre la sensibilitat interna i el coneixement des de fora. Segons l'edat, la salut o l'humor, predomina l'un o l'altre.

Les persones som intimitat conscient, i a la vegada necessitem comunicar-nos amb els altres. Molt abans del que anomenem "companyia", certament indispensable, els altres, i en primer lloc la família, configuren l'anomenada "matriu social" on aprenem a parlar i a valer-nos com a individus autònoms.

La comunicació personal autèntica permet orientar i enfortir el curs ascensional i de maduració que és la vida humana. La lliçó de Plató és sempre vàlida.

El món occidental ha interpretat repetidament el curs de la vida humana com un camí, una via, facilitada o dificultada per temptacions o per entrebancs, però sempre en tràmit i no resolta. Per això el personalisme defensa que la vocació, segons el que vol dir pròpiament aquest mot, és una nota essencial de la persona.

**Publicat a "Ateneu – Revista de Cultura",
segona època, nº14, març 1995, p.6**